

Hogyan vessük a takarmányborsót? Tippek az őszi és járó fajtákhoz

A borsó (*Pisum sativum*) az emberiség egyik legősibb kultúrnövénye: már 7-8 ezer éve termesztjük, két fő alakkörét különböztetjük meg – a kerti és a mezei borsót. Az utóbbihoz tartoznak a [takarmányborsók](#), amelyek kiemelt szerepet kapnak a hazai állattenyésztés és a vetésforgóban betöltött szerepük miatt.

Felhasználási irányok

A takarmányborsók két fő csoportba oszthatók:

- Abraktakarmány: magas fehérjetartalma miatt értékes az állati takarmányozásban.
- Zöldtakarmány: nagy vegetatív tömegű, 150–200 cm magas, bokrosodó, elágazó szárú típusok. Viráguk gyakran lilás vagy tarka, hüvelyükben 6–8 mag található.

Termőhelyi igények

- A takarmányborsó hidegtűrő kultúra, akár -15, -20 °C-ot is elvisel, virágzás és érés idején pedig mérsékelt, 18–20 °C hőmérséklet is elegendő számára.
- Talaj: a búzatalajokat kedveli, de kerüli a vizes, levegőtlen, hideg fekvésű területeket.
- Víz: jól hasznosítja, de a koratavaszi aszály különösen veszélyes lehet.
- Tápanyag: közepes igényű. 3 tonna szemterméshez átlagosan:
 - 40–50 kg N
 - 50–100 kg P2O5
 - 50–100 kg K2O

A nitrogén inkább a kezdeti fejlődéshez szükséges, később a borsó saját gümőbaktériumai biztosítják. Savanyú talajokon a Ca-pótlás is indokolt.

Talaj-előkészítés és vetés

- Magágy: a borsó igényes a jó minőségű, egyenletes magágyra, amely gyors és egységes kelést biztosít.
- Vetési idő:
 - Őszi borsó: optimálisan októberben.
 - Járó fajták: tél végén, kora tavasszal is vethetők, betakarításuk így későbbre tolódik.

- Vetőmagmennyiség: kb. 800 ezer csíra/ha, ami 90–130 kg/ha az ezermagtömegtől függően.
- Vetési mélység: 4–6 cm.
- Hengerelés: ajánlott, mert a borsószem felfelé törekszik.
- Csávázás: javasolt (pl. Vitavax 2000), amely védi a csírázó növényt a kórokozóktól.
- Támasztónövényrel vetés: gyakori gyakorlat (pl. búza vagy repce), csökkentett vetőmagnormával, külön menetben

Növényvédelem

• Gyomirtás

A takarmányborsó jó gyomelnyomó képességű, így jó kultúrállapotú területeken sokszor nincs szükség külön gyomirtásra.

• Betegségek

- Csírákori betegségek: Pseudomonaszos bakteriózis, Ascochyta – ellenük csávázással védekezhetünk.
- Vízhatszú gombák és vírusok: peronoszpóra, mozaik vírusok, aszkohitás foltosság. A vetésváltás, egészséges vetőmag használata és állománypermetezések kulcsfontosságúak.
- Virágzás utáni fertőzések: lisztharmat, rozsdá, ragya, fuzáriumos hervadás – szükség esetén vegyszeres kezeléssel mérsékelhetők.

• Kártevők

- Csipkézőbogarak (Sitona-fajok): levelek csipkézése, gumók károsítása.
- Levéltetvek: vírusvektor szerepük miatt különösen veszélyesek.
- Tripszek, akácmoly, borsóormányos: hajtástorzulást, hüvelykárosítást, magvesztést okoznak.
- Borsószizsik: a mag csírázókéességét rontja, ellene gyors betakarítás és a termés gázosítása szükséges.

Vetőmag-előállítási előírások

- Előző 2 évben nem lehetett hüvelyes vagy hereféle a táblán.
- Izoláció: min. 2 m elválasztó sáv.
- Gyommentesség: tilos jelen lenni pl. csattanó maszlag (Datura), szerbtövis (Xanthium), tarackbúza (Lathyrus tuberosus), szulák (Convolvulus).

- A vetőmag egészségi állapotát ELISA-tesztekkel is ellenőrizni kell.

Betakarítás és utókezelés

- A betakarítás a szemtermés nedvességtartalmától és a gyomviszonyoktól függ.
- Kalászemelő alkalmazása gyakran szükséges.
- Deszikkálás: gyomos állományban vagy elhúzódó érésnél ajánlott, 6-14 nappal az aratás előtt.
- Betakarítás után azonnali szárítás és tisztítás szükséges a minőség megőrzése érdekében.

AZ őszi borsó termesztése a magyar vetésforgó egyik legrégebbi és legértékesebb pillére. Nemcsak állattenyésztési takarmánybázist biztosít, hanem a talaj nitrogén-ellátottságát is javítja, kedvezően hatva a következő növény kultúrállapotára. A termesztéstechnológia sikerének kulcsa az időben történő vetés, a jó magágy, a minőségi vetőmag és a növényvédelmi előírások betartása.

